

BlogMail, el compartir coneixement arriba fins al correu electrònic¹

Autors: Á1 , J.C. Aceros, Grup de Desenvolupadores de BlogMail²

juny de 2005

Resum

Presentació de la primera versió pública d'un nou programa amb llicència GPL i d'un servei de correu electrònic vinculat a aquest programa que creen i treballen unes noves formes d'entendre la comunicació, la creació artística i cultural i l'acció social.

Basat en la ideologia del programari lliure, del compartir coneixement i de l'accés a les fonts, BlogMail experimenta amb la publicació totalment oberta, relacionada i en massa de correus electrònics comentables.

1 Introducció

En 1971, Ray Tomlinson va desenvolupar el que avui coneixem com a “e-mail” o “correu electrònic”. Un sistema que permet que un usuari d'una màquina envii missatges a altres usuaris d'altres màquines connectades en xarxa. Ho va fer a partir dels programes SNDMSG i CYPNET, el primer permetia enviar missatges a diferents usuaris dins de la mateixa màquina i el segon permetia enviar missatges entre màquines. Ray Tomlinson treballava a BBN (abans de començar a treballar a Arpanet), el seu superior li deia que el que feia no servia per a res. En 1973, tan sols dos anys després, el 75 % del tràfic de ARPANET ja era correu electrònic.

Actualment, el caràcter d'aquests missatges és privat, però no per un motiu tècnic. Junt amb la correspondència postal, la conferència telefònica i la conversació cara a cara, l'e-mail pot considerar-se com part dels medis de comunicació individuals. Tradicionalment, s'assumeix que aquests posen en relació individus determinats entre sí (Beneyto, 1973³), per això es distingeixen dels instruments per a la comunicació amb nuclis prèviament

qualificats per una adscripció o adhesió (“medis de comunicació grupal o col·lectiva”, com ho son les ponències en centres científics o congressos) o per a transmetre missatges de manera indirecta i unilateral a un públic anònim, sense discriminació alguna (“comunicació multitudinària” o “de masses”, com les conferències sense invitació nominativa i els mítings) (Beneyto, 1973).

Així doncs, els correus electrònics, com els postals, són privats en principi i no estan fets per a sortir immediatament a la llum. S’escriuen per a una sola persona, o per a algunes poques, és a dir, per a aquelles a qui va dirigida, sense intenció de que sigui llegida per un altre que no sigui el seu destinatari.



Figura 1: Ray Tomlinson, inventor de l'e-mail

2 Privatització i alliberament de la informació

2.1 Privatització de la informació

Podriem llavors pensar que, en certa forma, l'e-mail és la versió electrònica del correu físic, però la qüestió és una mica més complexa. Existeixen diferents fenòmens que han afavorit la “privatització” dels missatges electrònics. Bàsicament, puc mencionar quatre:

1. La intervenció de les empreses, a partir de la dècada dels 80, que esperaven oferir comercialment l'accés a Internet i els seus serveis. Per a aquestes entitats, ha resultat molt més beneficiós vendre paquets individualitzats en els que, per exemple, el correu electrònic apareix com una solució d'ús personal. A més, el correu públic correspondria a tenir també una web a on quedés publicat i això ara mateix s'està venent per separat. Les empreses et venen més capacitat de poder comunicatiu (ho anomenen amplada de banda, IPs fixes,...) més car, però en realitat en general no suposa un encariment de costos (de fet mantenir IPs dinàmiques es més costós que les fixes, per exemple)”.

2. El sorgiment del spam en 1994, que va tornar problemàtica la difusió pública de l'adreça de correu electrònic;
3. La creació dels projectes Echelon⁴ o Carnivore⁵, que busquen un control poblacional a través de la vigilància de la informació electrònica;
4. L'intent sistemàtic de desprestigiar el hacking als medis de comunicació, dibuixant-lo com una acció orientada a l'aprofitament indiscriminat o malintencionat dels serveis informàtics (inclòs l'e-mail).

Cadascun d'aquests fenòmens ha convertit en necessitat –en ocasions, en imperatiu– d'assegurar la privacitat del correu electrònic. Ja sigui per a evitar ser víctima de l'espionatge industrial, dels enviaments massius de correu electrònic amb caràcter comercial, de la vigilància governamental o de qualsevol altre mirada curiosa, s'han avançat esforços per a delimitar i defensar la vida privada a l'esfera electrònica. Entre ells mencionem iniciatives massives com el [“Dia d' Embús a Echelon”](#)⁶, propostes de col·lectius hacktivistes com [“Tracenoitzer”](#)⁷, i accions de associacions de protecció de drets electrònics, com els [“Big Brother Awards”](#)⁸. Algunes d'elles intenten inutilitzar els sistemes de vigilància o dificultar el seu treball, unes altres intenten fer visible la seva existència. Adicionalment, i amb freqüència, aquests esforços s'acompanyen per la distribució d'informació sobre com és possible mantenir protegida la vida privada a Internet. En tal cas, l'ús de programari d'criptació, es una estratègia molt comunament mencionada.

2.2 Alliberament dels fluxos de comunicació a Internet

2.2.1 Col·lectius de contrainformació i de vehiculació dels moviments socials

Però el panorama al voltant de la controvèrsia per la privatització de la informació a Internet estaria incompleta si no es mira l'altra cara de la moneda. Aquestes iniciatives, tenen un caràcter antagònic: s'enfrenten de manera directa o indirecta a els sistemes de vigilància governamental, comercial o individual. Però no es preocupen per qüestionar la lògica que sustenta aquesta controvèrsia. Deixen intactes els models de producció d'informació, de riquesa i de subjectivitat en la societat contemporània.

En aquesta direcció han estat treballant diferents col·lectius interessats en fer circular lliurement la informació. Un exemple paradigmàtic es el treball realitzat per col·lectius de contra-informació com [Indymedia](#)⁹, [Pangea](#)¹⁰, [sinDominio](#)¹¹ i [Nodo50](#)¹². Aquestes xarxes d'activistes i periodistes afavoreixen la visibilització de les agendes, les activitats i les fites dels moviments socials, en especial del moviment anti-globalització. Però, fonamentalment, s'oposen a la centralització dels medis de comunicació a escala global, al seu model de comunicació centralitzada i unidireccional, així com als seus vincles

amb el poder establert i amb els seus interessos econòmics.

Ara bé, malgrat la importància del seu treball en relació a la “llibertat d’expressió”, els col·lectius de contra-informació no problematitzen l’existència de la “vida privada” a Internet. En aquesta direcció existeix un altre tipus d’experiències que tenen a veure amb l’ètica hacker i el seu model de producció de coneixement, que funciona a partir de la acció tècnica cooperativa i de la distribució lliure dels seus productes a través de la xarxa. Les comunitats de programari lliure són un clar exemple d’aquesta qüestió.

2.2.2 BlogMail: fent política fins a on altres no arriben i fins a on altres ja voldrien

BlogMail s’emmarca dins d’aquestes experiències. Es tracta d’un servidor de correu electrònic públic i del programari que el sosté que està sent desenvolupat per un equip de programadors, activistes e investigadores socials, vinculats al moviment dels hacklabs i a sinDominio. Per a aquest col·lectiu, l’existència d’una esfera privada a Internet és un símptoma de fins a on ha arribat la limitació de les llibertats en la societat contemporània. La diferenciació entre informació pública i privada té implicacions polítiques que no poden ser passades per alt. El caràcter polític de la producció i distribució d’informació, ha estat expulsat de la esfera privada: només allò públic pot tenir poder polític:

L’origen de la paraula “privat” ve de l’antiguitat grega: “*estar privat de la política*”.

Temps després altres pensadors treballen sobre aquest concepte:

“De què està privada la vida privada? Simplement de vida, cruelment absent. La gent està tan privada de comunicació i de realització de sí mateixa com resulta possible. Hauria de dir: de fer personalment la seva pròpia història.” Guy Debord 1961¹³

“El programari privatiu manté als usuaris en un estat de divisió i impotència. Divisió perquè cada usuari està prohibit d’ajudar als altres, de distribuir còpies; i impotència perquè l’usuari no té la possibilitat de canviar el programa ni esbrinar què fa.” Richard Stallman 2004¹⁴

El desig que dona vida a BlogMail és subvertir aquest estat de coses. Actualment, a l’àmbit personal se li relega a l’esfera privada. Se li pretén “privar” de poder polític, però, com deien les lesbianes feministes als anys 70: “Lo personal és polític”.

BlogMail és un programa, però el seu propòsit no és oferir una solució informàtica, sinó obrir un camp problemàtic. La idea no és crear un programa perquè sí, sinó avançar una acció política que no per senzilla manqui de potència. Es tracta de compartir el teu correu. Quelcom que fins ara forma part de l’àmbit privat. La idea és revertir això.

La importància política del correu electrònic és doble. En primer lloc, denuncia la lògica

que dóna origen al problema de la “privacitat”, en segon lloc realitza una estratègia pràctica que la desarticula i la invalida. Al respecte del primer punt, el problema fonamental és que els usuaris –les persones– han interioritzat aquestes pràctiques econòmiques relacionades amb la propietat privada. Aquest és el gran assoliment dels poders clàssics i del capital i també és un problema per a usuaris, moviments socials i individus: *“desitja la teva desvinculació dels teus semblants perquè així no tindràs poder per a posar-me la contra i a més podem vendre una rentadora a cada casa (quan una per edifici seria suficient, per exemple). A més que es més econòmic que tu mateix desitgis això, així no hem de posar un guàrdia a cada porta”*. La resposta és, necessàriament, una estratègia per a recuperar aquest poder que expropia la lògica de la “privatització”. En tal sentit, BlogMail es desenvolupa com a una utilitat per a construir coneixement col·lectivament.

Els intercanvis electrònics que afavoreix l’e-mail tenen un poder generatiu que, per contra, fins ara queda circumscrit a la relació que estableixen dues persones, en privat. Es tracta de construir una experiència de coneixement horitzontal, col·laboratiu i obert a través d’un servidor de correu electrònic públic. A més, aquesta experiència podria tenir un gran interès i valor per als moviments socials.



Figura 2: Logo de BlogMail

3 Funcionament de BlogMail

3.1 Informació de funcions

L'eina a utilitzar és, en principi, un compte de correu convencional del tipus elteucompte@blogmail.cc però al que s'accediria ràpidament i sense contrasenya a la següent adreça: <http://elteucompte.blogmail.cc/> per a llegir els mails. Cada usuari de BlogMail posseeix a més una contrasenya per a accedir a la interfície privada de tipus webmail per a enviar e-mails, llegir-los i gestionar les funcionalitats addicionals. Les més importants son els dos interruptors independents de gestió públic/privat: un decideix si

els e-mails nous aniran a parar directament a la interfície pública o aniran només a la privada; l'altre decideix individualment per e-mails quin serà públic i quin serà privat (independentment del estat actual o de com hagin entrat a la base de dades). Aquests interruptors estan dissenyats per a evitar problemes greus per fer públic algun e-mail que pot ser molt perjudicial per al destinatari, però permeten fer públic l'e-mail una vegada hagi passat un temps prudencial. Aquests interruptors repercutiran també a la part pública reflexant si el propietari del compte té el primer activat o no i el percentatge d'e-mails que té públics, que en cap cas podrà representar més d'una xifra prefixada¹⁵.

Altres funcionalitats addicionals son les d'organització i relació dels correus electrònics, la capacitat de relacionar-los i permetre fer comentaris i la capacitat d'acceptar subscripcions a correus d'altres persones, entre d'altres.

L'arrel <http://www.blogmail.cc> es reserva per a un directori de blogmails de tots els usuaris, un enllaç a la pàgina de subscripció i un cercador entre els correus publicats, entre d'altres.

La diferència entre l'e-mail convencional i BlogMail és, en aparença, molt senzilla, però la seva elaboració és complexa i els seus impactes, problemàtics. Respecte al primer assumpte, és necessari comentar que BlogMail es basa en el model del desenvolupament del programari lliure: reuneix a una xarxa d'equips amb diferent orientació (tècnica, social o vivencial) i composta per persones de distinta procedència i nivell de competència tècnica. La seva composició es heterogènia des del punt de vista humà, però també des del no-humà: es treballa a través d'una llista de correu pública, però es conta també amb espais físics d'encontre. La comunicació s'estableix a través d'Internet, de telèfons mòbils o d'encontres presencials.

3.2 Informació tècnica

A nivell tècnic també son necessaris tota una sèrie de serveis i recursos heterogenis. Es treballa sobre una màquina dedicada a la qual es té accés físic i remot les 24 hores. Sobre un sistema GNU/Linux s'han instal·lat tot un seguit de programes lliures tant pel seu desenvolupament com per a la seva administració. El servidor web és l'Apache (amb el mòduls de PHP i de rewrite), el servidor de bases de dades es MySQL, el servidor de correu electrònic es l'Exim. El llenguatge de programació utilitzat es PHP4 i s'ha utilitzat com a base per a la programació un gestor de continguts lliure anomenat WordPress en la seva versió encara en desenvolupament anomenada WordPress Multiuser.

Per altra banda el portal mundial de projectes lliures SourceForge ens ofereix recursos per a desenvolupar el programa com es allotjament per a la web de difusió o llistes de correu (amb el gestor de llistes lliure Mailman).

A grans trets el funcionament de BlogMail és aquest: al arribar un e-mail a un compte

de BlogMail, Exim fa executar un programa el qual fa una crida per POP i el porta a un altre programa que tradueix l'e-mail del format estàndard (RFC 2822 o RFC 822) a un format especial per a ficar-ho a la base de dades (amb remitent, destinataris, data, còpia, contingut,...) i al mateix temps llegeix l'interruptor d'entrada a públic o privat i li posa a l'e-mail aquest valor. Les crides que es fan per les interfícies públiques i privades son sobre aquesta base de dades. Per evitar excés de crides a la base de dades que consumirien molts recursos de processador, BlogMail utilitza Smarty Cache, un motor de plantilles que compila les peticions que es fan per les interfícies web un sol cop, així, peticions repetides retornaran la mateixa pàgina estàtica encara que el contingut sigui dinàmic. Al canviar el contingut i es faci la primera nova petició, Smarty compilarà un altre cop y la resta de peticions a la mateixa pàgina retornarà la pàgina prèviament compilada sense fer un ús excessiu de la CPU.

En quant a l'enviament de correu BlogMail funciona de la següent manera: a la interfície privada l'usuari escriu l'e-mail (destinataris, contingut,...), selecciona si l'e-mail serà públic o privat i li dona a "enviar". Llavors el programa tradueix el format a RFC2822, es posa en contacte amb el servidor de correu i envia l'e-mail normalment. Però a més, guarda el missatge a la base de dades en el seu propi format i, si ha estat seleccionada l'opció "publicar", el missatge serà mostrat automàticament a la interfície pública. Allà serà susceptible de ser comentat obertament o subscriure's al seu RSS.

4 Problemàtiques que BlogMail destapa

Quan sorgeix la preocupació per les implicacions personals de BlogMail –ja sigui dins de l'equip mateix o al context de conferències a les quals el projecte es socialitzat–, es posen de manifest postures com les següents:

1. Existeix la tendència, en tots nosaltres, a comportar-nos de manera diferent en virtut del context en el qual ens trobem. Això facilita la comunicació amb els altres, i l'establiment de relacions socials. El debat que s'estableix al voltant d'aquesta qüestió suposa un problema per a la "autenticitat personal" si és un "problema de personalitat", si és una simple qüestió de "adaptació social" o una possibilitat de "desenvolupament de la nostra personalitat".
2. Existeix informació que les persones desitgen mantenir en secret perquè poden considerar-se il·legals o immorals, la seva distribució podria ser utilitzada en contra de la persona que les fa públiques i, en certa forma, estaria facilitant el treball als sistemes de vigilància i control social. La controvèrsia sorgeix al voltant de l'equilibri entre el benestar i la llibertat personal, i la seguretat o l'ordre social.

5 Conclusions

L'impacte de BlogMail, per altra banda, és polític en intenció, però té un rerefons cultural que no es pot passar per alt. És polític perquè intenta qüestionar un element crucial de la lògica amb la que opera la Societat de la Informació. La seva crítica està dirigida a la separació i defensa aferrissada d'un espai per a la informació privada. El seu argument és que, la informació té una gran potència creativa que no pot ser desaproveitada.

Aprofitar la potència dels intercanvis electrònics "privats" obre l'espai de conflicte. La controvèrsia sol girar al voltant d'elements que són de caràcter existencial. BlogMail té profunds efectes culturals: el seu qüestionament té a veure amb la intimitat de les persones, així com estils de vida o creences molt arrelades.

5.1 Present de BlogMail

En el moment de fer públiques aquestes línies es coincideix amb la primera "release" pública del programa (versió 0.1alfa) i la utilització en fase de proves de tres comptes de correu públic. Es compta també d'una llista d'espera d'una vintena de persones que han demanat comptes, les quals es començaran a donar de mica en mica segons es vagi millorant la estabilitat del programa. Blogmail s'ha articulat amb el servidor dels moviments socials *SinDominio* i amb la més important xarxa ciutadana d'ordinadors del país: *Mataró Sensefils*, on es començaran instal·lacions personalitzades i fluxes de participació en el desenvolupament del projecte. Aquest document és també una crida a la col·laboració¹⁶.

5.2 Futur de BlogMail

BlogMail treballa sobre correu electrònic com un primer espai polític a alliberar, però el seu objectiu no és quedar-se només aquí.

En el nivell tecnològic ja s'ha començat a treballar sobre missatgeria instantània sobre el protocol lliure Jabber y sobre telefonia utilitzant el protocol lliure SIP que permetrà alliberar les conversacions de missatgeria instantània, les telefòniques i, en un futur, també els SMS.

Al nivell social s'està treballant també en la redacció d'uns codis que protegeixen la llibertat en les relacions humanes quotidianes.

- 1 Aquest document està sota la llicència GNU Free Documentation License
<http://www.gnu.org/copyleft/fdl.html>
- 2 BlogMail és el producte de la col·laboració voluntària de moltes persones d'arreu de la xarxa.
Més informació: <http://blogmail.sourceforge.net> i <http://wiki.blogmail.cc>
- 3 BENEYTO, Juan. *Conocimiento de la Información. Aproximación al Sistema de las Comunicaciones Sociales*. Madrid: Alianza Editorial, 1973.
- 4 <http://www.echelonwatch.org/>
- 5 <http://www.perantivirus.com/sosvirus/hackers/carnivor.htm>
- 6 <http://iblnews.com/news/noticia.php3?id=21721>
- 7 <http://www.tracenoitzer.org/>
- 8 <http://www.bigbrotherawards.org>
- 9 <http://www.indymedia.org/>
- 10 <http://www.pangea.org/>
- 11 <http://www.sindominio.net/>
- 12 <http://www.nodo50.org/>
- 13 DEBORD, Guy *Internationale Situationiste*, n6, 1961
- 14 STALLMAN, Richard M. *Free Software, Free Society: Selected Essays*, Joshua Gay, 2002
- 15 La representació pública del resultat d'aquests interruptors està encara en fase de desenvolupament.
- 16 Per a col·laborar en BlogMail envia un e-mail a blogmail-general@lists.sourceforge.net , hi ha moltes formes de col·laborar, més informació:
<http://blogmail.sourceforge.net/index.php?p=11> i <http://wiki.blogmail.cc>